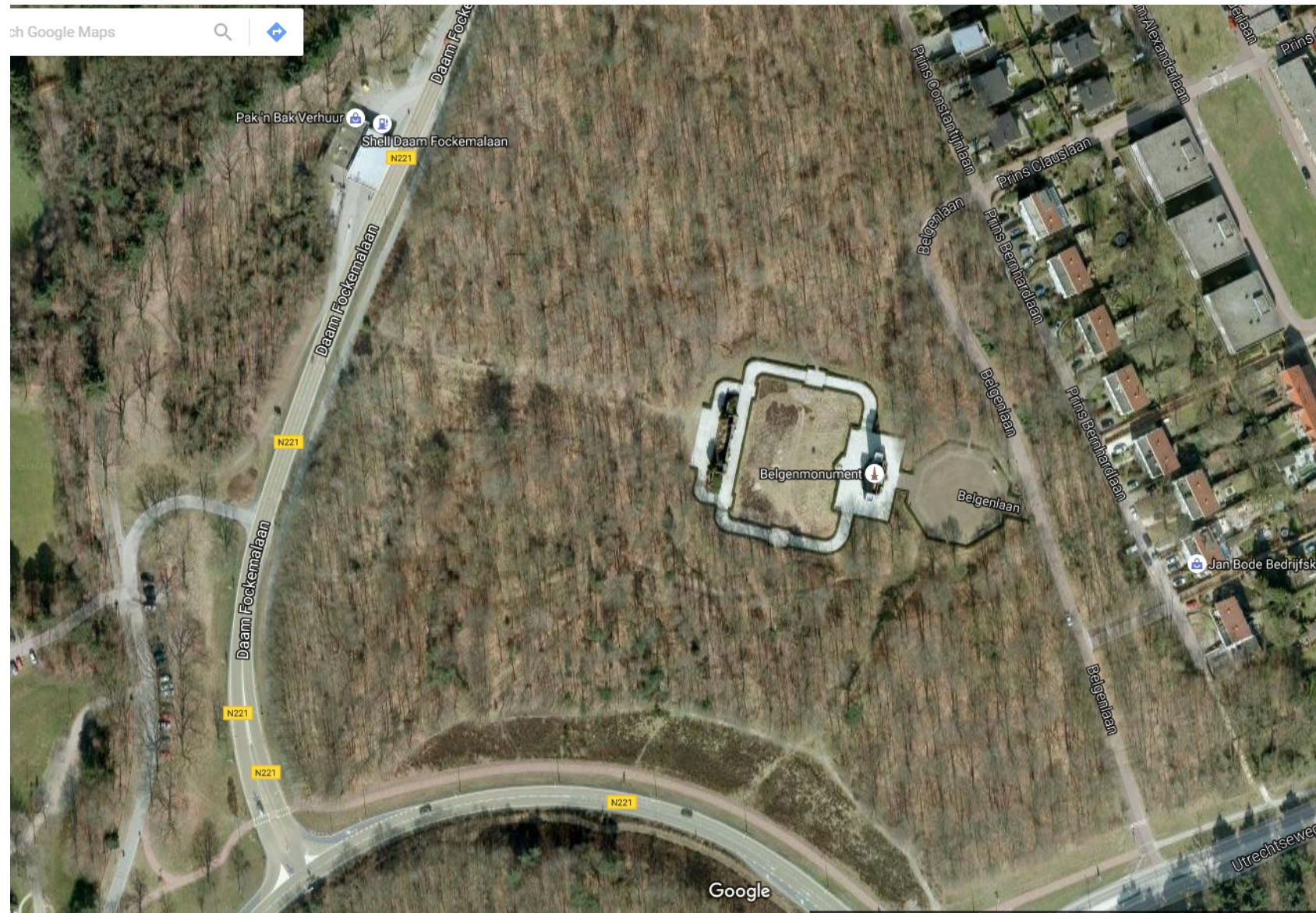
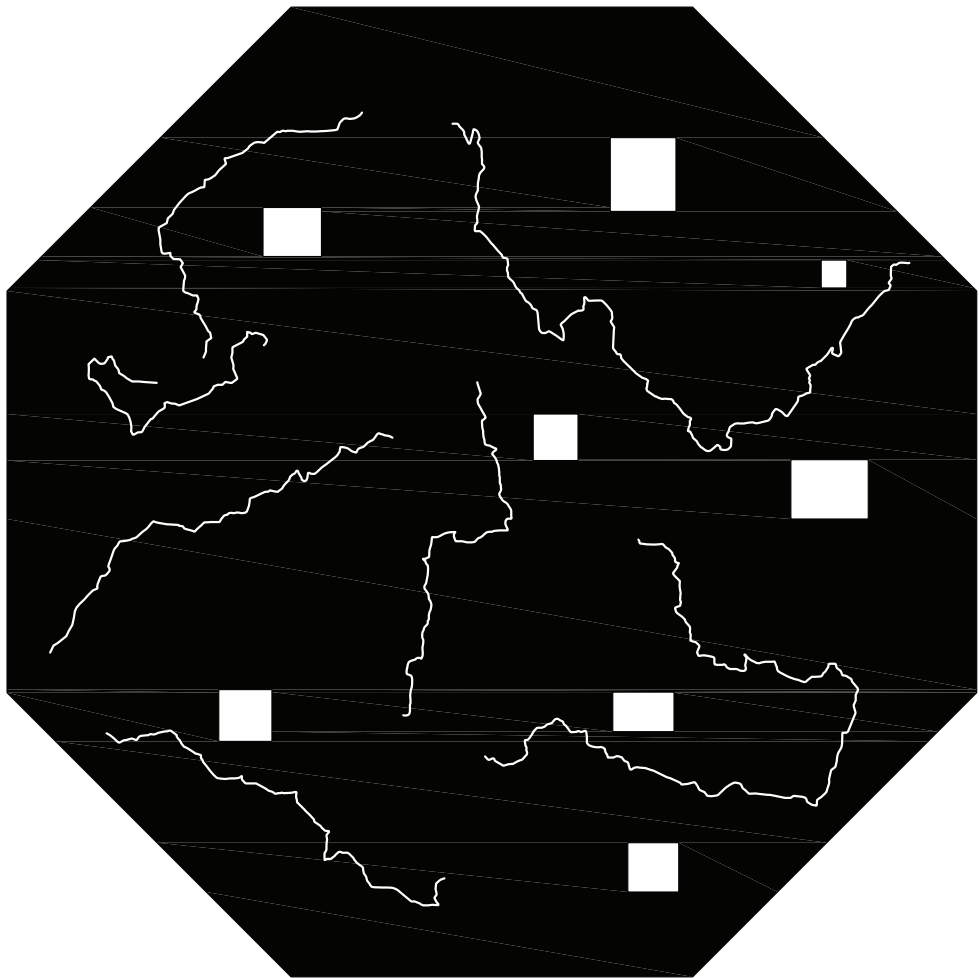

Het Belgenmonument

Het Belgenmonument vertelt een ruimtelijk verhaal. Het ensemble van hoofdgebouw, de herdenkingsmuur, de sculpturen en het mijmerpad vormt een zorgvuldig geplande vertelling over ontheemding, bezinning en het vinden van een thuis. De parkachtige omgeving maakt het monument tot een unieke plek. Het is een opzet die in honderd jaar nauwelijks aan kracht heeft ingeboet, ware het niet dat de bezoeker van nu moeite heeft om de vertelling te duiden en de plek in volle rijkdom te beleven. De vraag dringt zich op: op welke manier kan het verhaal van het Belgenmonument worden ondersteund zodat het opnieuw tot de bezoekers spreekt?

Ook de actuele vluchtelingensituatie vraagt om een reactie. Nooit eerder waren er zoveel vluchtelingen op de wereld als nu. VN vluchtelingenorganisatie UNHCR laat weten dat meer dan 65 miljoen burgers hun huizen hebben verlaten vanwege gewapende conflicten en vervolgingen. De vraag hoe we ons moeten verhouden tot schendingen van mensenrechten, historische trauma's en oorlog is wereldwijd aan de orde. Ook wij vragen ons af: wat is hierin anno 2016 de rol van het monument? Op welke manier kunnen we het Belgenmonument activeren zodat het relevant blijft, nu en in de toekomst?

Het Vluchtelingenplein

In ons voorstel voor de 'Ontwerpwedstrijd Belgenmonument Amersfoort' speelt het plein een sleutelrol. Het plein is de aangewezen plek om mensen bij elkaar te brengen, elkaar verhalen te vertellen en activiteiten te organiseren. Een ideaal podium voor herdenking, een platform voor spel en educatie, en een vaste stop bij elk bezoek of rondleiding.

Ons ontwerp is gebaseerd op het beeld van de kustlijn. De kustlijnen van de vier belangrijkste actuele vluchtelingenroutes definiëren een route langs een ruimtelijk verhaal: de Oostelijke Mediterrane route en Middellandse Zeeroute (langs Tripoli, Benghazi, Syrië, Turkije), de Centraal Amerikaanse route (van Panama naar het noorden van Mexico) en de Zuidoost-Azië route (van Kuala Lumpur naar de Baai van Bengalen). Langs deze route wordt aan de hand van ingelegde tekstfragmenten en afbeeldingen het verhaal verteld van de vluchtelingen en ontheemden van toen en nu. Het reliëf maakt de bezoeker op een subtiele manier bewust van deze narratieve laag en geeft het plein

een sculpturaal karakter. Centraal op het plein ligt een situatietekening met uitleg over de verschillende onderdelen van het monument zodat de bezoeker zich kan oriënteren en een route kan uitstippelen.

Als platform voor activiteiten en bijeenkomsten draagt het plein bij aan het verstevigen van het monument als herdenkingsplek. Maar het plein is meer dan een traditioneel forum. Als drager van informatie is het bij uitstek geschikt voor rondleidingen en spontaan bezoek, maar ook voor het ontwikkelen van een theatervoorstelling of een location-based game. Als sculpturale ingreep biedt het plein binnen het bezoek aan het monument een verdiepende en esthetische ervaring. Dit alles maakt het plein tot een aangename en leerzame plek om te verblijven en te verkennen.

Ruimtelijke en historische context

Op dit moment blijft het plein in voorkomen en functie achter bij het monument als geheel. Historisch onderzoek laat zien dat de 'ingelegde' achthoek al onderdeel was van het ontwerp van tuinarchitect Van der Swaelmen. In 1917 tekende hij het achthoekige plein ingevuld met een middenvlak van gras, waarmee het plein integraal onderdeel werd van de tuin en padenstructuur. Uiteindelijk werd het achthoekige plein in 1997 uitgevoerd als één groot vlak, verhard met dezelfde roodbruine klinkers als de Belgenlaan. Hiermee ging het oorspronkelijk verband tussen plein, tuin en padenstructuur verloren.

Door de geplande halfverharding van het mijmerpad door te zetten in een band rondom het plein ontstaat opnieuw een helder contrast tussen plein, hoofdgebouw en Belgenlaan en wordt het plein in kleur, materiaal en textuur weer een waardig onderdeel van het geheel. Met het geplande herstel van het mijmerpad zal naast de toegang vanaf de Belgenlaan ook de noordelijke toegangsweg weer duidelijk herkenbaar zijn. In onze visie vormt het plein daarmee zowel een startpunt voor bezoekers die vanaf de oostzijde arriveren als een eindpunt van het mijmerpad vanaf de westzijde. In beide gevallen is het plein een onmisbare stop op de route.

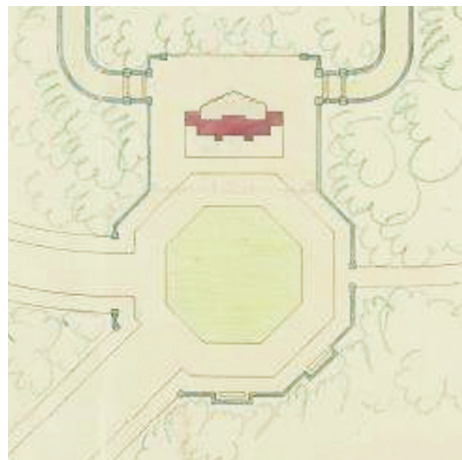

Middendeel

Het middendeel van het plein wordt afgewerkt in stroken grijs graniet in twee kleurnuances. Zo ontstaat opnieuw een helder contrast tussen plein, hoofdgebouw en Belgenlaan, zowel in kleur en materiaal als in textuur.

Historische context

Onderzoek laat zien dat een ‘ingelegde’ achthoek onderdeel was van het ontwerp van tuinarchitect Van der Swaelmen. In 1917 tekende hij een achthoekig plein ingevuld met een middenvlak van gras, waarmee het plein integraal onderdeel werd van tuin en padenstructuur. In de huidige vorm is dit verband verloren gegaan.

Narratief

Aan de hand van ingelegde tekstfragmenten en afbeeldingen wordt het verhaal verteld van de geschiedenis van het monument, de Belgische vluchtelingen, en andere ontheemden.

Halfverharding

Door de geplande halfverharding van het mijmerpad door te zetten in een band rondom het plein wordt de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het ensemble weer hersteld.

Concept

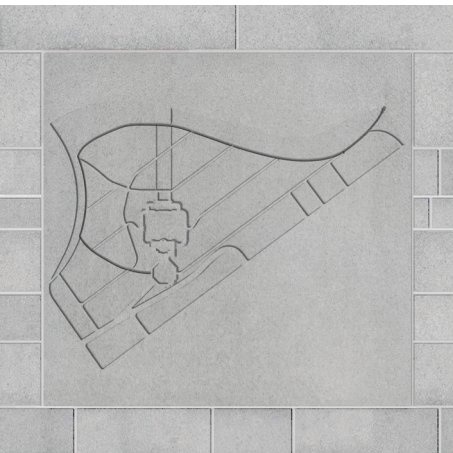
Zeer geringe hoogteverschillen (5 à 10 cm) in de bestrating maken de bezoeker op een subtiele wijze bewust van een nieuwe narratieve laag. De vorm van deze ‘breuklijnen’ is gebaseerd op de kustlijnen van vier actuele vluchtelingenroutes: de Oostelijke Mediterrane route, de Middellandse Zeeroute, de Centraal Amerikaanse route en de Zuidoost-Aziëroute.

Hagen

Door de doorgang tussen plein en hoofdgebouw te verbreden ontstaat weer een beter zicht vanaf het plein op het hoofdgebouw. De twee reeds aanwezige bankjes, naar oorspronkelijk ontwerp, worden conform het plan van Van der Swaelmen van het plein afgeschoven en ingebed in twee nissen in de heg.

Situatietekening

Centraal op het plein ligt een situatietekening met uitleg over de verschillende onderdelen van het monument zodat de bezoeker zich kan oriënteren en eventueel een route kan uitstippelen.

0 1 2 5 m